

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
FACTORS AFFECTING THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY IN PHANNA NIKHOM DIETRICT AREA,
SAKON NAKHON PROVINCE

ฤทธิชัย ชาแสน* ชาติชัย อุดมกิจมงคล และ ละมัย ร่มเย็น

Ridtichai Chasaen*, Chardchai Udomkijmongkol and Lamai Romyen

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร 47000

Program in Department of Public Administration, Faculty of Management Science,

Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon 47000, Thailand

*Corresponding author: Email: ridtichai2499@gmail.com

รับบทความ 7 ธันวาคม 2564 แก้ไขบทความ 29 ธันวาคม 2564 ตอรับบทความ 2 มกราคม 2565 เผยแพรบทความ มกราคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสวัสดิการผู้สูงอายุและปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร 2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร และ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของสวัสดิการผู้สูงอายุและปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 375 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .942 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า (1) ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 375 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.90 มีอายุระหว่าง 66-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.30 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 66.70 มีระดับการศึกษาระดับมัธยมตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 31.50 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 62.90 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.00 ตามลำดับ (2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ระดับปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) และระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) (3) สวัสดิการผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.05$ มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ = .545 (4) ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.05$ มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ = .696

คำสำคัญ: สวัสดิการผู้สูงอายุ, แรงสนับสนุนทางสังคม, คุณภาพชีวิต

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine social support factors and the level of welfare for the elderly in Phanna Nikhom District, Sakon Nakhon Province, 2) to explore the level of the quality of life of the elderly in Phanna Nikhom District, Sakon Nakhon Province, and 3) to identify the influences of welfare and social support factors on the quality of life of the elderly in Phanna Nikhom District, Sakon Nakhon Province. Obtained through stratified sampling technique, the samples consisted of 375 elderly people residing in the Phanna Nikhom District, Sakon Nakhon Province. The tool for data collection was a set of questionnaires with the reliability of .942. Statistics employed for data analysis were frequency, percentage, mean (\bar{X}), standard deviation, and multiple regression Analysis. The study results revealed that: 1) The demographical profile comprised gender, age, marital status, education background, occupation, education background, and monthly income. The total of 375 respondents consisted of 53.90% males. The age range of the

respondents was between 66 and 77 (44.30%). Overall, 66.70% of all respondents reported they were married at the time of the survey. Regarding educational background, 31.50% of all respondents had completed lower secondary school levels. More than 62.90% of the respondents were farmers, with monthly incomes between 5,001 to 10,000 baht (36.00%); 2) The welfare and the social support factors of the elderly were overall at a high level ($\bar{X} = 3.97$), ($\bar{X} = 3.75$), respectively. Likewise, the quality of life of the elderly in this area was overall at a high level ($\bar{X} = 4.22$); 3) The welfare for the elderly significantly influenced their quality of life at a .05 of significance. The welfare factors had a correlation coefficient of .545, and 4) the social support factors significantly influenced the quality of life of the elderly at a .05 level of significance with a correlation coefficient of .696.

Keywords: Welfare for the Elderly, Social Support Factors, Quality of Life

บทนำ

ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากระบบสาธารณสุขได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น การตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญส่งผลให้ภาครัฐกำหนดมาตรการเตรียมการรองรับให้การดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์ “การเตรียมความพร้อม สังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ” เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ด้วยการมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) เพื่อกำหนดทิศทางนโยบายยุทธศาสตร์และมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ดำเนินการกับผู้สูงอายุให้ชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับระบบการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น การให้บริการด้านสุขภาพ การจัดสวัสดิการทางสังคม การส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี โดยที่สิ่งเหล่านี้จะต้องมีการรับรู้ถึงข้อมูลที่จะเป็นต่อการวางแผนและดำเนินการบนฐานของการลงทุนและใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า (Dijksterhuis, 2011, หน้า 156 อ้างถึงใน สาทิพงศ์ บุญผดุง, 2554, หน้า 1)

สถานการณ์ผู้สูงอายุจังหวัดสกลนคร จากข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุพบว่าสถานการณ์ผู้สูงอายุ จำนวน 18 อำเภอ มีประชากรผู้สูงอายุทั้งสิ้นข้อมูล ณ ธันวาคม 2558 จำนวน 135,165 คน มีผู้สูงอายุ จำนวน 16 อำเภอ ที่มีสถิติจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์เป็นสังคมผู้สูงอายุจึงเป็นสัญญาณจำนวนประชากรผู้สูงอายุจังหวัดสกลนคร ต้องเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ การรักษาและการดูแลสุขภาพได้รับการพัฒนาตลอดจนเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขซึ่งทำให้ช่วงอายุของคนมีอายุขัยมากขึ้น จากสถิติข้อมูลผู้สูงอายุจังหวัดสกลนครมีแนวโน้มของสังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในอนาคตมีความจำเป็นต้องใช้ความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุควบคู่กับการพัฒนาระบบสาธารณสุขและบริการสุขภาพต่าง ๆ อย่างเป็นระบบครบวงจรที่มีคุณภาพกับพัฒนาการและความต้องการของคนช่วงวัยดังกล่าว จึงจำเป็นต้องให้ภาคีเครือข่ายร่วมสนับสนุนสถาบันครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ ชุมชน อปท. และองค์กรที่ทำงานผู้สูงอายุจัดกิจกรรมการวางแผนดูแลตนเอง การส่งเสริมการออกกำลังกายโดยใช้วิทยาศาสตร์การกีฬา มีบริการบริการผู้สูงอายุที่หลากหลาย รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับผู้สูงอายุและการพัฒนาระบบประกันสังคมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุต่อไป (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร, 2558)

อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร มีผู้สูงอายุทั้งหมด 12,130 คน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการดูแลเกี่ยวกับเบี่ยงชีฟจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 11 แห่ง ได้รับการดูแลตรวจสุขภาพจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 18 แห่ง และโรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพรรณานิคม, 2563) แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุมีผลกระทบโดยตรงต่อนโยบายและงานสาธารณสุขของประเทศ ผู้สูงอายุกลายเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญเนื่องจากเป็นผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมถอยทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และอารมณ์ ดังนั้นผู้สูงอายุจึงเป็นวัยที่มีปัญหาสุขภาพมากกว่าบุคคลวัยอื่น ๆ ทำให้เสี่ยงต่อการเป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่าย จากการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2554 พบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพที่เกิดจากการเจ็บป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 31.7 โรคเบาหวาน ร้อยละ 13.3 โรคหัวใจร้อยละ 7.0 โรคหลอดเลือดในสมองตีบร้อยละ 1.6 อัมพาต/อัมพฤกษ์ ร้อยละ 2.5 และโรคมะเร็งร้อยละ 0.5 (มูลนิธิสถาบันและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2553) ซึ่งโรคเหล่านี้ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น อัมพฤกษ์ อัมพาต ไตวายเรื้อรัง ภาวะหัวใจล้มเหลว เป็นเหตุให้ผู้สูงอายุมีภาวะพึ่งพิงมากขึ้นและต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเป็นจำนวนมากและจากการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านดังกล่าวมีผลทำให้ผู้สูงอายุไม่มีความสุข ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาใช้ในการวางแผนการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถช่วยเหลือตัวเองได้อย่างเหมาะสม และไม่เป็นการภาระแก่ผู้อื่นซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับสวัสดิการผู้สูงอายุ ระดับแรงสนับสนุนทางสังคม และระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของสวัสดิการผู้สูงอายุ และแรงสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ในการศึกษานี้ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของ Schaffer, M. A. (2004) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านแรงงานสิ่งของเงินทองและบริการ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และแนวคิดคุณภาพชีวิตจากองค์การอนามัยโลก (WHOQOL Group, 1994) ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีการเชิงปริมาณ ชนิดการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 12,130 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพรรณานิคม, 2563)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 375 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1986, p. 345 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 199) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณและตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 1) ด้านความมั่นคงในชีวิต 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านเศรษฐกิจ และ 4) ด้านสังคม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สำหรับแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method) มีความหมายและค่าน้ำหนัก ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดการวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 21)

- ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ 2) การสนับสนุนด้านแรงงานสิ่งของเงินทองและบริการ และ 3) การสนับสนุนด้านข้อมูล ข่าวสาร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดการวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ ปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 21)

- ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 1) คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย 2) คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ 3) คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4) คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดการวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 21)

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาตามข้อ 2.2.1 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร แล้วกำหนดคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเร็นซิสไลเคิร์ต (Rensis Likert Method)
3. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย
4. ปรับปรุงแก้ไขร่างแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
5. นำร่างแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และด้านเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์
6. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ กระทำโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ใช้สูตร ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, หน้า 95-96)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	หมายถึง	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item congruency)
R	หมายถึง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่ ค่า +1	หมายถึง	ข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน
ค่า 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้
ค่า -1	หมายถึง	ข้อคำถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน
N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ส่วนข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น ข้อคำถามทุกข้อ จึงผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านที่ได้ตรวจสอบและเห็นว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว

7. นำแบบสอบถามไปเสนอขอจริยธรรมวิจัย จากสถาบันวิจัยและพัฒนาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยเสนอแนะมา (เลขที่ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ 086/2564)

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยเสนอแนะมา ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลบ้านข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ(Reliability) เท่ากับ .942

9. นำข้อคำถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) คัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.361 ขึ้นไป ค่าวิกฤตของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สันที่ระดับนัยสำคัญ .05 จากสูตรต่อไปนี้ (ทรงศักดิ์ ภูศรีอ่อน, 2551, หน้า 73)

$$p = \frac{R_U + R_L}{2f}$$

$$r = \frac{R_U - R_L}{f}$$

เมื่อ	p	หมายถึง ค่าความยากง่าย
	r	หมายถึง ค่าอำนาจจำแนก
	R _U	หมายถึง จำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
	R _L	หมายถึง จำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
	f	หมายถึง จำนวนผู้ที่เข้าสอบในกลุ่มสูง

โดยค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เป็นรายด้าน/ข้อ (Reliability) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .942

10. นำข้อคำถามจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ด้วยวิธีการของ Cronbach ทั้งนี้ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ต้องมากกว่า 0.70 จึงจะถือว่าแบบสอบถามนั้นใช้ได้ โดยมีสูตร ดังนี้ (Alpha Coefficient Method อังถึงใน นพพร ณะชัยจันทร์, 2550, หน้า 19)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
	k	แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	แทน ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อของแบบสอบถาม
	s^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของผู้ตอบแต่ละคน

$$s^2 = \frac{n(\sum X^2) - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

แบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .378-.785 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .929

แบบสอบถามตอนที่ 3 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .389-.805 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .883

แบบสอบถามตอนที่ 4 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .476-.815 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .929

11. นำแบบสอบถามดังกล่าว ที่ผ่านการทดลองใช้และหาค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .942 มาทำการปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวม ดังนี้

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 11 แห่ง ในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 375 ฉบับ และเก็บกลับคืนด้วยตนเอง ทั้งนี้จะติดตามเพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบตามที่ต้องการ โดยหากผู้สูงอายุท่านใดที่ไม่สามารถอ่านแบบสอบถามได้ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลโดยการอ่านข้อความให้ผู้สูงอายุตอบด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพรรณนาข้อค้นพบจากการวิจัย และทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยแยกสถิติออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่

1.1 การแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage) บรรยายลักษณะของคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อันประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ระดับ 1) การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร 2) แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร และ 3) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

2.1 ในเบื้องต้นจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรในตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาเพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระซึ่งการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงมาก อาจส่งผลให้สมการตัวแบบที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นจึงต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อให้แน่ใจว่าตัวแปรอิสระสามารถคงอยู่ในสมการ ตัวแบบได้โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุ และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (ภัทรพร เกษสังข์, 2549, หน้า 168)

2.2 การศึกษาอิทธิพลของสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร และการศึกษาอิทธิพลของแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร สรุปผลดังนี้

ตาราง 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	202	53.90
- หญิง	173	46.10
2. อายุ		
- อายุ 60-65 ปี	117	31.20
- อายุ 66-70 ปี	166	44.30
- อายุ 71-75 ปี	61	16.30
- อายุ 76 ปีขึ้นไป	31	8.20
3. สถานภาพสมรส		
- โสด	97	25.90
- สมรส	250	66.70
- หม้าย/หย่าร้าง	26	7.40

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
4. ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	109	29.10
- มัธยมศึกษาตอนต้น	118	31.50
- มัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช.	66	17.60
- อนุปริญญา /ปวส.	46	12.30
- ปริญญาตรี	36	9.50
5. อาชีพ		
- เกษตรกร	236	62.90
- ค้าขาย	61	16.30
- ข้าราชการบำนาญ	51	13.60
- รับจ้างทั่วไป	27	7.20
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
- ไม่เกิน 5,000 บาท	129	34.40
- 5,000-10,000 บาท	135	36.00
- 10,001-15,000 บาท	68	18.10
- มากกว่า 15,000 บาท	43	11.50
รวม	375	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร จำนวน 375 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.90 มีอายุระหว่าง 66-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.30 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 66.70 มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 31.50 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 62.90 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.00 ตามลำดับ

ตาราง 2 ระดับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	ด้านความมั่นคงในชีวิต	3.82	.426	มาก
2	ด้านการศึกษา	4.01	.409	มาก
3	ด้านเศรษฐกิจ	3.98	.516	มาก
4	ด้านสังคม	4.08	.396	มาก
	รวม	3.97	.436	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ด้านสังคม ($\bar{X} = 4.08$) ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) และด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.98$) ตามลำดับ

ตาราง 3 ระดับแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์	4.06	.433	มาก
2	ด้านการสนับสนุนด้านแรงงาน สิ่งของ เงินทอง และบริการ	4.00	.400	มาก
3	ด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร	3.20	.598	ปานกลาง
รวม		3.75	.334	มาก

จากตาราง 3 แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ ($\bar{X} = 4.06$) ด้านการสนับสนุนด้านแรงงาน สิ่งของ เงินทองและบริการ ($\bar{X} = 4.00$) และด้านการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.20$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	ด้านร่างกาย	4.16	.361	มาก
2	ด้านจิตใจ	4.12	.384	มาก
3	ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.33	.301	มาก
4	ด้านสิ่งแวดล้อม	4.29	.291	มาก
รวม		4.22	.190	มาก

จากตาราง 4 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 4.33$) ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.29$) และด้านร่างกาย ($\bar{X} = 4.16$) ตามลำดับ

ตาราง 5 อิทธิพลของสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficient		Standardized Coefficient	t	Sig F	Collinearity Statistics	
	b	SE	β			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	3.059	.139		21.322	.000		
1. ด้านความมั่นคงในชีวิต (SUMWEL1)	.095	.033	.206	4.182	.000	.825	1.08
2. ด้านการศึกษา (SUMWEL2)	.071	.023	.153	3.070	.002	.814	1.09
3. ด้านเศรษฐกิจ (SUMWEL3)	.024	.019	.064	1.279	.202	.801	1.11
4. ด้านสังคม (SUMWEL4)	.104	.023	.216	4.468	.000	.874	1.02

Adjusted R² = .545, F-Value = 22.880, Sig F=.000***

จากตาราง 5 สวัสดิการผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < .05 โดยผลด้านสังคมมีอิทธิพลสูงที่สุด ($\beta = .216$) รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงในชีวิต ($\beta = .206$) และด้านการศึกษา ($\beta = .153$) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ = .545 อธิบายได้ว่าสวัสดิการผู้สูงอายุทำนายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 54.50 (Adjusted R² = .545)

ตาราง 6 อิทธิพลของแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficient		Standardized Coefficient	t	Sig F	Collinearity Statistics	
	b	SE	β			Tolerance	VIF
ค่าคงที่	3.280	.116		28.313	.000		
1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ (SUMFAC1)	.482	.122	.188	3.828	.000	.450	2.22
2. การสนับสนุนด้านแรงงาน สิ่งของ เงินทอง และบริการ (SUMFAC2)	.182	.023	.172	3.632	.000	.548	1.82
3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (SUMFAC3)	.189	.016	.279	5.605	.000	.309	3.23

Adjusted R² = .696, F-Value = 68.350, Sig F=.000***

จากตาราง 6 แรงสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.05$ โดยผลการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร มีอิทธิพลสูงที่สุด ($\beta = .279$) รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านอารมณ์ ($\beta = .188$) และน้อยที่สุด คือ การสนับสนุนด้านแรงงาน สิ่งของ เงินทอง และบริการ ($\beta = .172$) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ = .696 อธิบายได้ว่าแรงสนับสนุนทางสังคมทำนุภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 69.60 (Adjusted R² = .696)

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าประเทศไทยได้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ คือ รัฐบาลไทยนั้นได้เล็งเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุจึงได้ทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม” ในยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นการส่งเสริมผู้สูงอายุในด้านส่งเสริมสุขภาพป้องกันดูแลตนเองเบื้องต้น เป็นการจัดสรรดูแลให้สวัสดิการทุก ๆ ด้าน เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาณัฐ ไพศา (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยใช้รูปแบบการศึกษาในเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาลักษณะนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของภาครัฐต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในประเทศไทยในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย นโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุของไทยมีปัจจัยย่อยในการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) นโยบายด้านสุขภาพอนามัย 2) นโยบายด้านการศึกษา 3) นโยบายด้านความมั่นคงของรายได้ 4) นโยบายด้านสังคมและวัฒนธรรม และ 5) นโยบายด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยมีปัจจัยย่อยของการบริหารจัดการผู้สูงอายุ 6 ด้าน ได้แก่ 1) สุขภาพและการรักษา 2) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ 3) ด้านที่พักอาศัย 4) ด้านนันทนาการ 5) ด้านความมั่นคงทางสังคม และ 6) ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการดูแลโดยเก็บข้อมูลกับขององค์กรชมรมผู้สูงอายุองค์กรละ 5 คน ทั้งหมด 7 องค์กร รวมเป็น 35 คน และผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน ซึ่งรวมทั้งรวม จำนวน 42 คน สรุปผลการวิจัย พบว่า อิทธิพลของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยมี 4 ประการ ได้แก่ 1) การจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ 2) การสนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุในชุมชนที่เข้มแข็ง 3) การสร้างเครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุการใช้ทรัพยากรและข้อมูลด้านผู้สูงอายุร่วมกันอย่างบูรณาการระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 4) การพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่นให้ ความรู้ ความเข้าใจ การดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้งานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับตามกฎหมาย

2. แรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนทางสังคมไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ ด้านแรงงานสิ่งของเงินทอง และบริการ และด้านข้อมูลข่าวสาร ล้วนส่งผลให้มีสภาวะจิตใจที่ดีไปด้วย ทำให้สุขภาพกายดีและสามารถดูแลตนเองให้ปราศจากโรคภัยได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง อิทธิพลของแรงสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่มีต่อความสุขของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ อยู่ในระดับมาก ด้านคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ อยู่ในระดับปานกลางและด้านความสุขของผู้สูงอายุ พบว่า ในภาพรวมความสุขของผู้สูงอายุตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ มีความสุขอยู่ในระดับน้อยกว่า คนทั่วไป

3. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุ มีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม มีการจัดด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาด้านจิตใจที่เข้าถึงส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชยา เกล้าดี (2560, หน้า 29) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ซึ่งเมื่อพิจารณารายปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ปัจจัยด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ด้านปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านจิตใจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ตามลำดับ

4. สวัสดิการผู้สูงอายุมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05$ ด้านสังคม ด้านความมั่นคงในชีวิต และด้านการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะหน่วยงานภาครัฐมีการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุทั้งในด้านการแพทย์การรักษารักษาฟรี เบี้ยสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้สูงอายุและเบี้ยความพิการซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุดีขึ้นในระดับ สอดคล้องกับบทความของสุดารัตน์ สุดสมบูรณ์ (2557) ที่อธิบายความหมาย ความเป็นมาและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย ความหมายของ “สวัสดิการสังคม” จากหลากหลายมุมมองพอสรุปได้ว่า เป็นระบบการบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ทั่วถึง เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรมและบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับและมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคมของไทยเริ่มต้นจากระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างไม่เป็นทางการของครอบครัว เครือญาติและชุมชน ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมมีการปรับเปลี่ยนทิศทางไปสู่สวัสดิการแบบบูรณาการและเป็นสังคมสวัสดิการ ปัจจุบันประเทศไทยมีรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 4 รูปแบบ คือ การประกันสังคม การช่วยเหลือสาธารณะ การบริการสังคม และการช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน นอกจากนี้จากการศึกษา พบว่า การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไทยยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น 1) ขาดการบูรณาการและขาดความต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึงการดำเนินงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุแยกส่วนระหว่างงานด้านสุขภาพกับงานด้านสังคม กระจายความรับผิดชอบตามหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ 2) ขาดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง 3) ความไม่พร้อมของงบประมาณและการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านผู้สูงอายุโดยตรง และ 4) สวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้กับผู้สูงอายุยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุ ไม่สามารถตอบสนองปัญหาได้อย่างแท้จริงและไม่ครอบคลุมผู้สูงอายุได้ทั้งหมด แต่ประเด็นที่สำคัญคือ บุตรหลานหรือคนในครอบครัวขาดความตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุจะต้องมีการบูรณาการจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นผู้มีความค่าต่อสังคมและประเทศชาติ

5. แร่งสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.05$ ทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัวในการเป็นแร่งสนับสนุนทางสังคมครอบคลุมทั้งด้านอารมณ์ การให้การประเมินผล ข้อมูลข่าวสาร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขประเสริฐ ทับสี (2563, หน้า 14) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่า แร่งสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลในครอบครัวด้านอารมณ์การให้การประเมิน ข้อมูลข่าวสารและด้านเครื่องมือ/สิ่งของ/แร่งงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .641, .609, .613, .639, p < .01$)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาการจัดสรรสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ด้านความมั่นคงในชีวิต โดยจัดให้มีการสนับสนุนบริการซ่อมแซมบ้านพัก บริการที่พักอาศัย สถานสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมแร่งสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ด้านการสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร โดยดำเนินการให้ผู้สูงอายุได้รับเอกสาร แผ่นพับต่าง ๆ จากทางเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ควรออกเยี่ยมเยียนอยู่เสมอ ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับแร่งงาน สิ่งของ เครื่องใช้ที่จำเป็น ได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลประโยชน์และการบริการต่าง ๆ อย่างถูกต้องครบถ้วนสม่ำเสมอ

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ด้านจิตใจ โดยทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกดีมีความสุขสบายใจในการดำเนินชีวิตและด้านร่างกาย โดยทำกิจกรรมประจำวันและการทำงานได้เป็นอย่างดีและพักผ่อนนอนหลับได้ดี

1.4 จากผลการวิจัยอิทธิพลของสวัสดิการผู้สูงอายุที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านสังคม ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

1.5 จากผลการวิจัยอิทธิพลแร่งสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแร่งสนับสนุนทางสังคม ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านอารมณ์ และด้านแร่งงานสิ่งของเงินทอง และบริการ ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยไปยังเขตพื้นที่อำเภออื่น ๆ ในจังหวัดสกลนคร เพื่อเป็นการประเมินปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในปัจจุบัน

2.2 ควรศึกษาในเรื่องของการทำงานหารายได้ และความต้องการสวัสดิการในรูปแบบของการเสริมสร้างศักยภาพในการทำงาน ดังนั้น ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างหลักสูตรอาชีพที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น เพื่อศึกษาหาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล. (2562). อิทธิพลของแร่งสนับสนุนทางสังคมและคุณภาพชีวิตที่มีต่อความสุขของผู้สูงอายุเขต

กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ. ปริญญา บช.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

กัญญาณัฐ ฝาค่า. (2561). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 7(2), 19-26.

- จิรัชยา เกล้าดี. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารราชพฤกษ์*, 15(1), 27-32.
- นพพร ณะชัยขันธุ์. (2550). *การสร้างและการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ทรงศักดิ์ ภูศรีอ่อน. (2551). *การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วย SPSS*. กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์พรีนทร์ กรุงเทพมหานคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2549). *การวิจัยทางการศึกษา*. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- มูลนิธิสถาบันและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2553). *รายงานประจำปีสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- สุขประเสริฐ ทับสี. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี*, 3(1), 14-30.
- สุดารัตน์ สุดสมบุญ. (2557). สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 7(1), 73-82.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2554). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ระยะที่ 1)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพรรณานิคม. (2563). *ข้อมูลสถิติผู้สูงอายุ ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563 แยกตามตำบล จังหวัดสกลนคร*. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสกลนคร (2558). *สถานการณ์ผู้สูงอายุจังหวัดสกลนคร*. เข้าถึงได้จาก http://www.sakonkhon.m-society.go.th/menu_r_datasocial/danger%20old59.pdf. 8 กุมภาพันธ์ 2563.
- WHOQOL Group. (1994). *The World Health Organization Quality of life assessment (WHOQOL): Position paper from the World Health Organization*. *Social Science and Medicine*, 41, 1403-1409.